PAGRINDINIO UGDYMO MOKINIŲ PILIETIŠKUMO UGDYMO PASIEKIMAI, JŲ VERTINIMO KRITERIJAI, ĮGYVENDINIMO BŪDAI IR PRIEMONĖS

Skirta bendrojo ugdymo mokyklos administracijai, pilietiškumo pagrindų dalyko mokytojams, geografijos, istorijos, etikos, lietuvių kalbos ir literatūros, gamtamokslinio ugdymo ir kitų dalykų mokytojams ir kitiems specialistams, integruojantiems pilietiškumo ugdymą į 5–8 ir 9–10 (I–II gimnazijos) klasių dalykų ugdymo turinį.

PILIETIŠKUMO UGDYMO MOKINIŲ PASIEKIMAI

Šioje dalyje apibendrintai aprašomi pilietiškumo ugdymo mokinių pasiekimai 5–8 ir 9–10 (I–II gimnazijos) klasėse. Tai bendras pilietiškumo ugdymo rezultatas, kurio turėtų siekti mokytojai, organizuodami pilietiškumo pagrindų pamokas ir integruodami pilietiškumo ugdymą į atskirų dalykų turinį.

5-8 KLASĖS

TIKSLAS

Sąmoningas, atsakingas ir aktyvus bendruomenės narys, gerbiantis kitus asmenis, mokantis tinkamai su jais bendrauti ir bendradarbiauti, veikdamas kitų labui.

REZULTATAS

Į žmones ir pasaulį žvelgia su pagarba, noriai bendrauja ir bendradarbiauja, aktyviai ir atsakingai dalyvauja bendruomenės gyvenime, veikia kitų labui, turi politinio raštingumo pagrindus.

MOKINYS:

- brangina savo gimtinę, Tėvynę, kalbą, gerbia jos istoriją, papročius, tradicijas;
- gerbia kitų jausmus, poreikius, įsitikinimus;
- pozityviai bendrauja, yra atsakingas, valdo konfliktus;
- padeda kitiems ir priima pagalbą;
- dalyvauja mokyklos ir vietos bendruomenės gyvenime;
- dalyvauja svarstant ir priimant mažus sprendimus, darančius įtaką viešajam gyvenimui.

9–10 (I–II GIMNAZIJOS) KLASĖS

TIKSLAS

Sąmoningas bendruomenės narys, gebantis aktyviai ir atsakingai dalyvauti Lietuvos demokratinės valstybės ir pilietinės visuomenės gyvenime.

REZULTATAS

Suvokia save kaip bendruomenės ir visuomenės narį, konstruktyviai bendradarbiauja, siekdamas bendro tikslo, geba kelti ir spręsti bendruomenėje kilusias problemas, kuria ir palaiko draugiškus santykius, atjaučia kitus ir jiems padeda, yra politiškai sąmoningas, aktyviai dalyvauja priimant realius, kasdienius viešuosius sprendimus.

MOKINYS:

- gerbia kiekvieno žmogaus orumą, laisvę, lygybę, teises;
- toleruoja kitą nuomonę, kitoniškumą, socialinę įvairovę;
- geba taikyti demokratinio bendrabūvio principus ir formas, atsakingai veikdamas bendruomenės ir visuomenės gyvenime;
- kritiškai mąsto ir vertina politines ir visuomenines Lietuvos, Europos Sąjungos, pasaulio aktualijas;
- didžiuojasi, kad yra Lietuvos ir Europos pilietis.

PILIETIŠKUMO UGDYMO MOKINIŲ PASIEKIMŲ VERTINIMO KRITERIJAI

Šie vertinimo kriterijai skirti padėti mokytojui stebėti, apibendrinti ir fiksuoti individualius mokinių pilietiškumo ugdymo pasiekimus, įvertinti kiekvieno mokinio gebėjimus ir planuoti, kaip juos ugdyti, siekiant geresnių mokymo(si) rezultatų.

VERTINIMO KRITERIJAI	5-8 KLASĖS	9–10 (I–II GIMNAZIJOS) KLASĖS
VISUOMENĖS PAŽINIMAS	Tyrinėdami aktualius socialinius, pilietinius ir kitus klausimus, problemas ir įvykius, paaiškina, kaip suvokia tautos vertybes, demokratinę valstybę. Nurodo svarbiausius savo gyvenamosios vietovės ir krašto istorijos įvykius, gamtos ir kultūros paminklus, žymiausias asmenybes.	Suplanuoja ir atlieka socialinį tyrimą, pagal savarankiškai pasirinktus metodus ir būdus sprendžia problemas, daro duomenimis grįstas išvadas. Kritiškai vertina arba kelia hipotezes, pasinaudodami specifinėmis socialinių mokslų dalykų žiniomis. Kritiškai vertina įvairius informacijos šaltinius, daro apibendrinimus ir išvadas. Sąžiningai ir atsakingai skleidžia informaciją.
	Nurodo tautos ir šalies tradicijų reikšmę, jų tęstinumo svarbą.	Dalyvauja puoselėjant tautos ir šalies tradicijas.
	Domisi įvairiomis Lietuvoje esančiomis ir pasaulio tautomis, jų praeitimi ir kultūra.	Siekia geriau pažinti kitas kultūras, pripažįsta jų įvairovę.
	Paaiškina pagrindinius visuomeninius ir pilietinius reiškinius, procesus ir dėsningumus, nurodydami jų bruožus, priežastis, padarinius ir pasireiškimo laikotarpius.	Kritiškai vertina visuomeninius ir pilietinius reiškinius, procesus ir dėsningumus, žino jų bruožus, priežastis, padarinius, pasireiškimo laikotarpius ir teritorijas. Kritiškai vertina visuomenės informavimo priemonių perteikiamą turinį, perteikiamas vertybes ir požiūrius.
	Atpažįsta demokratijos vertybes ir principus. Žino būdų, kaip tinkamai apginti ir paremti demokratines vertybes bei principus. Įvertina aktyvaus piliečio reikšmę visuomenei ir pasauliui. Supranta būtinybę paklusti įstatymui. Paaiškina aktyvaus piliečio teises ir pareigas, nusako vaiko ir žmogaus teises bei pareigas.	Tyrinėdami aktualius socialinius, pilietinius ir kitus klausimus, problemas ir įvykius, paaiškina, moralumo nuostatų svarbą politinėje bendruomenėje.
DALYVAVIMAS IR POKYČIŲ INICIJAVIMAS	Inicijuoja sprendimus, planuoja ir įgyvendina įvairias veiklas mokyklos ir vietos bendruomenės gyvenime. Kartu su suaugusiaisiais priima bendrus sprendimus, kaip pagerinti bendruomenės gyvenimą, ir juos įgyvendina.	Aktyviai ir atsakingai dalyvauja sprendžiant aktualias mokyklos, vietos bendruomenės problemas, pilietinėje, visuomeninėje, savanoriškoje veikloje. Organizuoja bendruomeninius renginius, telkia mokyklos bendruomenę.
	Drąsiai išsako ir pagrindžia savo požiūrį viešoje diskusijoje, nepažeisdami savo ir kitų orumo.	Drąsiai išsako originalų savo požiūrį viešoje diskusijoje, konstruktyviai vadovauja diskusijai. Kritiškai ir konstruktyviai vertina žiniasklaidos priemonių ir viešosios nuomonės teikiamą informaciją apie valstybės gyvenimo reiškinius ir pilietinės visuomenės būklę.

VERTINIMO KRITERIJAI	5-8 KLASĖS	9–10 (I–II GIMNAZIJOS) KLASĖS
DALYVAVIMAS IR POKYČIŲ INICIJAVIMAS	Atsakingai veikia, siekdami bendrų tikslų. Veiksmingai dirba skirtingose grupėse. Pozityviai bendrauja, valdo konfliktus.	Konstruktyviai bendradarbiauja, imasi lyderio vaidmens.
	Įvardija problemas iš nesudėtingo šaltinio konteksto ir taiko įvairias problemų sprendimo strategijas.	Įvardija problemą iš nežinomo konteksto ir taiko įvairias problemų sprendimo strategijas.
SOCIALINIŲ RYŠIŲ KŪRIMAS IR PALAIKYMAS	Gerbia kitų jausmus, poreikius ir įsitikinimus.	Gerbia kitų jausmus, poreikius ir įsitikinimus.
	Gerbia kitų teises, atsakingai atlieka pareigas. Geba susieti įvykių eigą su galimomis pasekmėmis.	Teisėtai gina savo ir kitų teises, padeda kitiems spręsti ir valdyti konfliktus.
	Kryptingai ieško pagalbos ir deramai ją priima, noriai padeda kitiems.	Inicijuoja pagalbą kitiems, dalyvauja savanoriškoje veikloje.
	Pasinaudoja virtualiais socialiniais tinklais, siekdami išspręsti aktualias viešąsias problemas, susipažįsta su išorės organizacijomis, užmezga partnerystę.	Veiksmingai išnaudoja virtualius socialinius tinklus, užmezga ilgalaikę partnerystę su išorės organizacijomis, siekdami išspręsti aktualias viešąsias problemas.

PILIETIŠKUMO UGDYMO ĮGYVENDINIMO BŪDAI IR PRIEMONĖS

Pilietiškumo pagrindų dalyko mokymas 5–8 ir 9–10 (I–II gimnazijos) klasėse pagal

Piletiškumo ugdymo bendrąją programą (2008), p. 1011

Pilietiškumo ugdymo integravimas į kitų mokomųjų dalykų turinį 5–8 ir 9–10 (I–II gimnazijos) klasėse

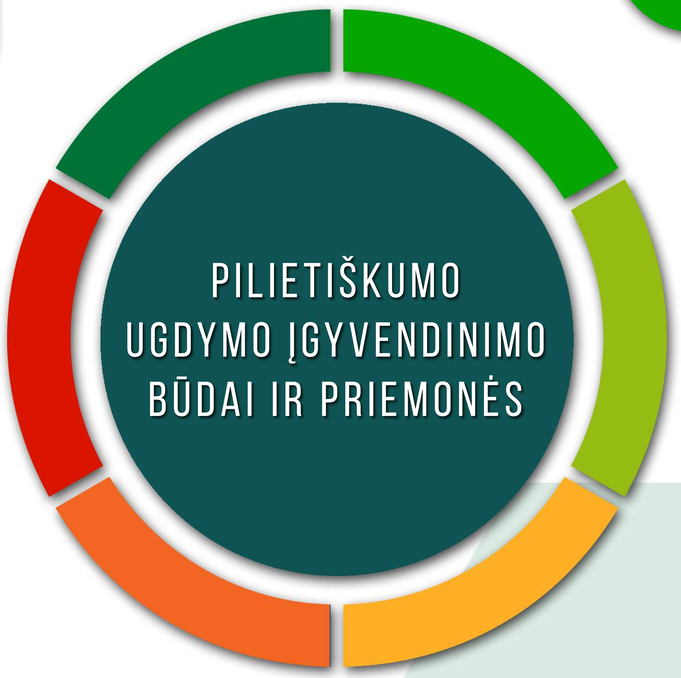

Pasirenkamasis nacionalinio saugumo ir krašto gynybos dalykas pagal

Nacionalinio saugumo ir krašto gynybos programą

Bendruomeninis gyvenimas ir mokyklos savivalda

Piliečių bendruomenė mokykloje: neformalaus ugdymo gairės;

Savivaldos gidas. Mokinių savivaldos organizavimas ir vadyba mokykloje;

Socialinės veiklos vadovas. Knyga mokytojui;

Socialinės-pilietinės veiklos organizavimo ir vertinimo rekomendacijos;

Kitos ugdomosios veiklos

(būreliai, veikla organizacijose, projektai, akcijos, talkos ir kiti renginiai)

Savivaldus mokymasis

(domėjimasis Lietuvos ir pasaulio aktualijomis, savanoriška veikla ir kt.)

PILIETIŠKUMO UGDYMO ĮGYVENDINIMO MOKYKLOJE GAIRĖS

PILIETIŠKUMAS KURIAMAS SUTELKTOMIS MOKYKLOS BENDRUOMENĖS PASTANGOMIS

01

SUBURKITE DARBO GRUPĘ.

ĮVERTINKITE, KAIP ŠIUO METU JŪSŲ MOKYKLOJE UGDOMAS PILIETIŠKUMAS.

Kokios yra stipriosios ir tobulintinos pilietiškumo ugdymo pusės jūsų mokykloje?

IŠSKIRKITE PRIORITETUS.

Išsiaiškinę esamą situaciją, aptarkite, kas svarbiausia jūsų mokyklai, ugdant pilietiškumą.
Kokia ateities vizija?

02

SUFORMULUOKITE SIEKIAMĄ TIKSLĄ.

03

SUTARKITE, KOKIŲ VEIKSMŲ IMSITĖS TIKSLUI PASIEKTI.

PASIRINKITE MOKYKLAI TINKAMIAUSIUS ĮGYVENDINIMO BŪDUS.

Klausimai, kurie padės pasirengti įgyvendinimui:

- Kokios veiklos mums padės siekti tikslo?
- Kas už ką bus atsakingas?
- Koks šiame darbe bus mokyklos vadovo vaidmuo?
- Kaip į šį darbą įtraukti mokinius?
- Kokius socialinius partnerius pasitelkti į pagalbą?

04

ĮVERTINKITE TURIMUS IŠTEKLIUS.

05

IŠRINKITE pilietinio ugdymo ĮGYVENDINIMO KOORDINATORIŲ.

KOORDINATORIUS:

- rūpinasi dalykų mokytojų bendradarbiavimu;
- skatina mokinius įsitraukti į pilietinio ugdymo veiklas ir juos konsultuoja įgyvendinant šias veiklas;
- įtraukia tėvus ir kitus bendruomenės narius, socialinius partnerius;
- rūpinasi mokyklos bendruomenės kūrimu.

06

SUKURKITE PILIETINIAM UGDYMUI PALANKIĄ APLINKĄ.

Mokykloje vyrauja bendruomeniškumas: vienybė, rūpinimasis kitais, įsipareigojimai.

Tarpusavio santykiai pagrįsti geranoriškumu, pagarba, pasitikėjimu, lygiateisiškumu.

Mokyklos administracija, mokytojai ir tėvų bendruomenė nuolat rodo mokiniams pilietiškumo pavyzdžius.

Skatinama mokinių saviraiška, aktyvus dalyvavimas.

Veikia stipri mokyklos savivalda: tariamasi, priimami ir įgyvendinami sprendimai.

Skatinama mokyklos bendruomenės narių lyderystė.

Mokiniai ugdosi socialinius gebėjimus, konstruktyviai sprendžia problemas.

Mokyklos bendruomenės narių idėjos išklausomos, gerbiamos, vyksta socialinis dialogas dėl jų įgyvendinimo.

07

PERIODIŠKAI ATLIKITE PILIETIŠKUMO UGDYMO ĮGYVENDINIMO REFLEKSIJĄ IR ĮSIVERTINIMĄ.

KAIP PASISEKĖ?

Iš naujo įvertinkite situaciją, atsakydami į klausimus:

- Kokia yra mūsų situacija?
- Ar mums reikia daugiau pilietiškumo ugdymo žinių, gebėjimų?
- Ko norime pasiekti?
- Kaip to sieksime (kaip veiksime)?
- Kaip įsivertinsime, ko pasiekėme?

08

NUMATYKITE PILIETIŠKUMO UGDYMO ĮGYVENDINIMO TOBULINIMO ŽINGSNIUS.

„UGDYMO SODE“ RASITE DAUG NAUDINGOS INFORMACIJOS PILIETIŠKUMO UGDYMO TEMA:

Ugdymo sodas (https://sodas.ugdome.lt/) – Ugdymo turinys – Metodinė medžiaga – Socialinis ugdymas – Pilietinis ugdymas

Ugdymo sodas (https://sodas.ugdome.lt/) – Ugdymo turinys – Metodinė medžiaga – Integruojamas turinys – Nacionalinis saugumas

Ugdymo sodas (https://sodas.ugdome.lt/) – Ugdymo turinys – Metodinė medžiaga – Integruojamas turinys – MIR

PILIETIŠKUMO UGDYMO METODINIŲ PATARIMŲ RASITE ŠIUOSE ŠALTINIUOSE:

Naujienlaiškis „Aš manau!“ – tai unikali edukacinė priemonė mokytojams, padedanti svarbiausias aktualijas analizuoti ir diskutuoti mokyklos bendruomenėse per istorijos, pilietinio ugdymo, geografijos ir kitas pamokas;

„Naujienlaiškio „Aš manau!“ panaudojimo galimybės pamokose“. Ugdymo plėtotės centro „Mokytojo TV“ tiesioginės vaizdo transliacijos įrašas, 2017 m.;

Kaip taikant skaitymo strategijas nagrinėti naujienlaiškio „Aš manau!“ aktualijas. Metodiniai patarimai. 2017 m.;

Medijų ir informacinio raštingumo ugdymo metodinė medžiaga, 2015 m. (lietuvių kalba);

Medijų ir informacinio raštingumo ugdymo metodinė medžiaga, 2015 m. (rusų kalba);

Pamokos Valstybės pažinimo centre. Mokomoji medžiaga, 2018;

Mokytojų kvalifikacijos tobulinimo dirbtuvės Valstybės pažinimo centre: patirties taikymo galimybės. Ugdymo plėtotės centro „Mokytojo TV“ tiesioginės vaizdo transliacijos įrašas, 2017 m.;

Mokomasis filmas „Debatuok savo klasėje! Ar baigę mokyklą jaunuoliai turi atlikti privalomąją karinę tarnybą?“, 2017 m.;

„Ugdome Lietuvos pilietį“ (patarimai mokytojui), 2015 m.;

Pamokų ciklas apie Europos Sąjungą, 2017 m.